

MEMO

Onderwerp:

Nota van antwoord toetsingsadvies en zienswijzen
MER Bestemmingsplan Buitengebied Etten-Leur

's-Hertogenbosch,
8 oktober 2012

Projectnummer:
B02012.000284.004

DIVISIE WATER

Van:
ir. F.D. Dotinga

Opgesteld door:
ir. F.D. Dotinga

Afdeling:
Divisie Water Den Bosch

Ons kenmerk:
:

Aan:
Riny van Oers

Kopieën aan:

Het MER buitengebied van de gemeente Etten-Leur heeft in de maanden april en mei 2012 (uiterste inspraakdatum 23 mei) gedurende zes weken ter visie gelegen. Hierop is een toetsingsadvies binnengekomen van de Commissie voor de m.e.r. en er zijn zeven zienswijzen ingediend op het MER. Alhoewel het MER eigenstandig ter visie heeft gelegen (dus zonder (voor)ontwerp-bestemmingsplan), zijn er in de zienswijzen ook opmerkingen gemaakt over het bestemmingsplan. Onderstaand is een overzicht opgenomen van het advies en van de zienswijzen en van de daarin genoemde inhoudelijke punten over het MER (linkerkolom), met per punt een beoordeling (rechterkolom).

Toetsingsadvies Commissie voor de m.e.r. (2529-60, dd. 31 mei 2012)	
Essentiële informatie is aanwezig in het MER om het milieubelang volwaardig mee te nemen in de besluitvorming.	Het MER bevat in deze vorm de milieu-informatie die nodig is voor de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied. Er behoeft geen aanvulling te worden opgesteld.
De scoretabel (pagina 191 van het MER) laat, afhankelijk van het beschouwde aspect en alternatief, neutrale tot zeer negatieve effecten zien. Op grond daarvan concludeert de Commissie dat de alternatieven niet tegemoet komen aan de hoofddoelstelling voor het bestemmingsplan. De Commissie adviseert om voor de besluitvorming over het bestemmingsplan na te gaan op welke wijze een meer evenwichtige invulling gegeven kan worden aan de hoofddoelstelling van de gemeente.	In het MER is inderdaad beoordeeld dat er negatieve effecten kunnen optreden. Daarbij moet wel vermeld worden dat er een toetsing heeft plaatsgehad waarbij per variant vrijwel steeds ervan is uitgegaan dat de geboden ontwikkelruimte volledig wordt benut. In de praktijk is het zeer de vraag of de geboden ruimte volledig wordt benut. Dat is geenszins te verwachten. Verder zijn enkele onderdelen van het nieuwe bestemmingsplan, zoals natuurontwikkeling en het beleid ten aanzien van teeltondersteunende voorzieningen separaat beoordeeld, dus niet in de scoretabel opgenomen.

	<p>Met name de natuurontwikkelingen die nu in het bestemmingsplan worden vastgelegd zijn positief voor natuur en dragen bij aan de hoofd-doelstelling van de gemeente.</p> <p>De gemeente zal in de verdere procedure voor het bestemmingsplan nader bepalen hoe meer evenwicht is aan te brengen in het bestemmingsplan, dan wel op welke (andere) wijze dit geregeld kan worden.</p>
<p>De Commissie is van oordeel dat de Passende Beoordeling correct is uitgevoerd. In het MER wordt niet aangetoond dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de in de omgeving liggende Natura 2000-gebieden door de uitbreidingsmogelijkheden van het bestemmingsplan is te voorkomen. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen. Alleen bij de huidige feitelijke situatie blijkt dat er geen toename van de stikstofdepositie te verwachten is.</p>	<p>De gemeente zal onderzoeken op welke wijze in het bestemmingsplan en met andere instrumenten geborgd kan worden dat de natuurlijke kenmerken van in de omgeving gelegen Natura 2000-gebieden niet significant worden aangetast dan wel dat in voorkomende gevallen een gerichte ADC-toets wordt doorlopen. In de toelichting van het bestemmingsplan zal hierop nader worden ingegaan.</p>
<p>In het opgestelde MER is aangegeven dat het aspect licht niet relevant is voor de veehouderij omdat licht nauwelijks naar buiten treedt. De Commissie deelt deze stelling niet volledig. Lichthinder treedt in toenemende mate op bij melkveehouderijen enerzijds door de steeds "opener" stallen (grote open zijgevels en nieuwe staluitvoeringen afgeleid van de kassenbouw), en anderzijds door het toenemend gebruik van kunstlicht in stallen om de dagperiode te verlengen met het oog op de melkproductie. De Commissie adviseert om voor de besluitvorming over het bestemmingsplan wel op lichthinder in te gaan en maatregelen te beschrijven om de lichthinder vanuit melkveehouderijen te beperken op basis van de huidige stand der techniek.</p>	<p>De gemeente zal onderzoeken welke mogelijkheden er voor handen zijn om aan lichtuitstraling uit melkveehouderijstallen beperkingen te stellen. Behalve via het bestemmingsplan, dient hierbij ook te worden gekeken naar vergunningvereisten of andere vormen van regulering.</p>

Brabantse Milieufederatie, 21 mei 2012

Lichthinder als gevolg van melkveehouderij-stallen verdient aandacht.	Zie antwoord bij Advies Commissie voor de m.e.r.
Bij het aspect landschap en cultuurhistorie dient ook aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden door nivellering en versnippering van het landschap meegenomen te worden.	Dit betreft een nieuwe benadering van het criterium, dat niet was genoemd in de BMF-reactie op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In het MER is aandacht voor dit criterium onder 'Beïnvloeding landschappelijke patronen, objecten en elementen'.
Intensieve teelten ontbreken in het MER. Het gaat om vollegrondsbedrijven, maar dat niet zijn. Bijvoorbeeld containerteelten, stellingenteelten, potcultuur. Effecten kunnen o.a. worden veroorzaakt op waterkwaliteit en -kwantiteit, bodem, landschap, biodiversiteit/ flora en fauna, leefmilieu (woongenot, volksgezondheid).	In het MER krijgen de teeltondersteunende voorzieningen aandacht in paragraaf 6.9.3 en de genoemde mogelijke effecten worden daarin behandeld.
Bij duurzaamheid en klimaat adviseert de BMF ook duurzame energieopwekking mee te nemen.	Voor initiatieven voor windturbines worden specifieke bestemmingsplanprocedures doorlopen, inclusief m.e.r. waar nodig. De gemeente kiest op grond van de emissies er voorsnog voor om de biomassavergisting 'buitenplans' te regelen (zie paragraaf 7.2, pagina 177 in het MER).
De BMF doet diverse suggesties en stelt vragen t.a.v. de planologische sturing. Onder andere: enge bouwblokbe grenzing, overtollige planologische ruimte intrekken, bouwblokvergroting via wijzigingsbevoegdheid, eisen aan grondgebondenheid melkrundveehouderij, uitsluiting van omschakeling naar intensieve veehouderij en melkveehouderij.	De gemeente zal deze suggesties en vragen betrekken bij het opstellen van het bestemmingsplan. De BMF kan hierbij –evenals andere partijen- een participatieve rol vervullen. Overigens zal in ieder geval omschakeling naar intensieve veehouderij onmogelijk worden gemaakt in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied en zal in het nieuwe bestemmingsplan het instrument wijzigingsbevoegdheid een belangrijke rol krijgen.
Piekdeposities vanuit de aanwezige veehouderijen ontbreken. Het bestemmingsplan dient een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000- gebieden te voorkomen.	Gezien de grote afstand tot Natura 2000-gebieden is naar het oordeel van de gemeente geen sprake van piekdeposities door veehouderijen vanuit Etten-Leur. Voor het overige: zie antwoord bij Advies Commissie voor de m.e.r.

ZLTO Etten-Leur, 9 mei 2012

In relatie tot de verdergaande procedure, vraagt de ZLTO zich af wat de status is van de vastgestelde Nota van Uitgangspunten.	De Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Buitengebied is een belangrijk handvat voor het voorontwerpbestemmingsplan. De nota geeft –de
--	--

	<p>titel zegt het al- de uitgangspunten voor het bestemmingsplan. Maar zoals aan het slot van paragraaf 4.3 van de Nota van Uitgangspunten reeds stond, dient voor het bestemmingsplan een zogenoemde plan-MER uitgevoerd te worden, hetgeen nu gebeurd is, en zullen de resultaten daarvan betrokken worden bij de opstelling van het voorontwerp-bestemmingsplan en kunnen die resultaten op onderdelen aanleiding geven tot andere afwegingen dan verwoord in de Nota van Uitgangspunten.</p>
<p>De ZLTO vreest niet, zoals op blz. 64 in het MER gesteld, voor een forse groei van de veestapel, wanneer meer mest verwerkt kan worden.</p>	<p>Het betreft een verwachting. Voor de resultaten uit het MER is deze verwachting niet relevant.</p>
<p>Bij de worst case-variant staat als uitgangspunt opgenomen dat er buiten de zoekgebieden glastuinbouw en buiten het stedelijk gebied 7 glastuinbouwbedrijven uitbreiden tot 5 ha. Dit is niet mogelijk vanwege het maximum van 3 ha volgens provinciale verordening. Voorts wijst de ZLTO naar de hoge aantallen ingeschatte bedrijven met teeltondersteunende kassen (45) en biovergistinginstallaties (50).</p>	<p>De gemeentelijke StructuurvisiePlus biedt voor bepaalde glastuinbouwbedrijven meer ruimte dan de provinciale Verordening ruimte in zijn algemeenheid toestaat. In enkele gevallen is discussie mogelijk. De Verordening ruimte zal leidend zijn.</p> <p>Om een goed beeld te verkrijgen van een extreme ontwikkeling ten aanzien van teeltondersteunende kassen en biomassavergistinginstallaties, is met deze aannamen gewerkt voor wat betreft de worst case-variant.</p>
<p>Er worden in relatie tot de voorkeursvariant diverse opmerkingen geplaatst en suggesties gedaan voor wat betreft de planologische mogelijkheden. Onder andere: een bouwvlak voor melkveehouderij van 2 hectare, mogelijkheden voor biomassavergisting bieden. De planologische beperkingen ter zake in de voorkeursvariant wijst de ZLTO af.</p>	<p>De gemeente zal deze suggesties betrekken bij het opstellen van het bestemmingsplan. De ZLTO kan hierbij –evenals andere partijen- een participatieve rol vervullen. De resultaten van het MER kunnen op onderdelen echter aanleiding geven tot andere afwegingen dan verwoord in de Nota van Uitgangspunten.</p>
<p>Ten aanzien van de biovergisting worden er geen milieuvoordelen beschreven in het MER.</p>	<p>Bij de beoordeling duurzaamheid en klimaat (paragrafen 6.8 en 7.3.14) wordt in het MER ingegaan op de positieve invloed op efficiëntere bedrijfsvoering en op het positieve effect op CO2 door biomassavergisting.</p>

Gemeente Moerdijk, 22 mei 2012

<p>Het MER lijkt geen belangen te raken voor de gemeente Moerdijk en zij zal daarom geen schriftelijk advies uitbrengen.</p>	<p>Voor kennisneming.</p>
--	---------------------------

<p>Vereniging Glastuinbouw Etten-Leur, 22 mei 2012 <i>N.a.v. deze zienswijze is op 6 juni 2012 contact geweest met dhr. Buijs van de vereniging en – op zijn verzoek – met dhr. Broekharst van het Productschap Tuinbouw.</i></p>	
<p>De vereniging berekent dat de CO2 uitstoot die is te relateren aan de teelt slechts 250 ton/ha/jaar bedraagt, omdat van de totale uitstoot van 500 ton/ha/jaar het gewas minimaal 250 ton/ha/jaar opneemt.</p>	<p>Uit de zienswijze van de vereniging komt niet naar voren op welke bronnen en uitgangspunten haar berekening is gebaseerd. De door de vereniging berekende opname door het gewas is volgens het Productschap ruim te hoog, maar is bovendien kort-cyclisch CO2. Met andere woorden, deze CO2 komt binnen korte tijd toch in de atmosfeer terecht en mag je dus niet aftrekken van de CO2-emissie.</p> <p>Het MER baseert zich op het LEI-rapport <i>Energiemonitor van de Nederlandse glastuinbouw</i> (december 2011). De in het MER berekende CO2 emissie per hectare (563 ton/ha/jaar) is afgeleid van de totale emissiedoelstelling voor teelt voor 2020 (5,8 Mton) te delen door areaal in 2010 in Nederland (10.311 hectare).</p>
<p>De vereniging geeft aan dat er in het MER geen rekening is gehouden met het convenant glastuinbouw 2013-2020 waaraan ook de bedrijven in Etten-Leur gehouden zijn. Het belangrijkste bezwaarpunt zit in de foutieve aanname in het MER dat de CO2 uitstoot gaat toenemen, omdat in het convenant is afgesproken dat de CO2 emissie met 20 % afneemt.</p>	<p>Er is in het MER inderdaad geen rekening gehouden met het convenant. In het convenant is onder andere een CO2-sectorsysteem opgenomen. Glastuinbedrijven betalen voor een te hoge CO2-emissie en worden beloofd als zij minder CO2 emitteren. De allocatie van de CO2-productieruimte naar de bedrijven is momenteel nog in gang.</p> <p>Meer informatie over het convenant is te vinden op www.tuinbouw.nl, doorlinken naar: Energie & CO2: CO2-sectorsysteem voor de glastuinbouw.</p>
<p>De genoemde worst case-variant is niet mogelijk, daar de groei van de glastuinbouw in Etten-Leur door het Besluit Glastuinbouw is gemaximaliseerd op verdubbeling.</p>	<p>Met het Besluit Glastuinbouw wordt bedoeld op de besluitvorming door de gemeenteraad over de Gebiedsvisie Herstructurering Glastuinbouw Etten-Leur van de Vereniging Glastuinbouw Etten-Leur. In het verlengde van de gemeentelijke StructuurvisiePlus wordt in genoemde gebiedsvisie onder andere gesproken over een groei van 75 ha glastuinbouw (netto glas) in Etten-Leur. Dat is – zowel in de Structuurvisie-Plus als in de gebiedsvisie – een verwachting. De oppervlakte van de zoekgebieden glastuinbouw zoals opgenomen in genoemde gebiedsvisie en</p>

	door de gemeenteraad grotendeels geaccordeerd, is echter aanzienlijk groter dan 75 ha. Het is niet uitgesloten dat de daadwerkelijke groei van het areaal glas de eerdere verwachting zal overstijgen. De worst case-variant gaat uit van de meest extreme ontwikkeling, namelijk volledige benutting van de zoekgebieden glastuinbouw.
--	---

Adviesbureau Buijs en Partners, 22 mei 2012

De suggestie wordt gedaan om in het nieuwe bestemmingsplan ruimere bouwblokken voor melkveehouderij mogelijk te maken dan de voorgenomen 1,5 hectare. Uit een berekening blijkt dat voor het houden van 200 melkkoeien een bouwblok van 1,75 ha nodig is, mits de groenstroken niet tot het bouwblok behoren.	De gemeente zal deze suggestie betrekken bij het opstellen van het bestemmingsplan. De bouwblok grootte van 1,5 ha is onderdeel van de voorkeursvariant, welke op dit punt afwijkt van de Nota van Uitgangspunten. De resultaten van het MER kunnen op onderdelen echter aanleiding geven tot andere afwegingen dan verwoord in de Nota van Uitgangspunten.
---	---

Lameba BV, 22 mei 2012

De suggestie wordt gedaan om bij uitbreiding van 5000 m2 naar 8000 m2 intensieve veehouderij de eis te laten vervallen dat dit CO2 neutraal dient plaats te vinden.	In het MER is ook ingegaan op deze eis (zie paragraaf 9.2, vijfde bullet). Er is een aanbeveling gegeven aan de gemeente om te bepalen of de eis van nulgroei aan emissies reëel is.
Gekoppeld aan de mogelijkheid tot uitbreiding tot 8000 m2 staloppervlak, dient het bouwvlak 1,5 hectare te zijn.	In het MER wordt aangegeven dat op een bouwvlak van 1 hectare 8000 m2 aan staloppervlak in de praktijk niet haalbaar is (zie paragraaf 9.2, vijfde bullet en zie ook paragraaf 5.2 waar een voorbeeld en een toelichting zijn opgenomen). Bij het opstellen van het bestemmingsplan zal hierover een standpunt worden ingenomen.

Waterschap Brabantse Delta, 23 mei 2012

Het uitgangspunt bij de beoordeling van de varianten is "waterneutraal bouwen". Desondanks wordt voor zowel de voorkeursvariant als de worst-case variant geconcludeerd dat er sprake is van een negatief effect op het grond- en oppervlaktewatersysteem zowel kwantitatief als kwalitatief. Het Waterschap verzoekt de gemeente om hiervoor aanvullende eisen te stellen.	De gemeente voorziet hier in voor waterkwantiteit: binnen verschillende bestemmingen in het bestemmingsplan buitengebied staat zij waterhuishoudkundige voorzieningen toe (bestemmingsomschrijving), om zo in elk geval ruimte te bieden voor de opvang van hemelwater. Bij ontwikkelingen, waarvoor een aparte procedure wordt gevolgd, kan de vraag om ruimte voor waterretentie
---	--

	<p>(waterkwantiteit) worden meegenomen. Ten aanzien van het aspect waterkwaliteit volstaat reeds het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij (LOTV). De gemeente ziet geen reële mogelijkheid voor aanvullende eisen in het bestemmingsplan buitengebied.</p>
<p>De invloed van teeltondersteunende voorzieningen op de waterkwaliteit wordt onderschat. Uit ervaring blijkt dat bij teeltondersteunende voorzieningen het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen hoger is dan bij de vollegrondstuinbouw. Dit kan worden opgelost door aanvullende voorwaarden te stellen bij de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen, bijvoorbeeld door te voorkomen dat er lozing plaatsvindt op grond- en oppervlaktewater van het vrijkomende drainwater. Voor glastuinbouw zijn de regels vastgelegd in het Besluit Glastuinbouw voor de waterkwaliteit.</p>	<p>De gemeente ziet geen redenen om aanvullende eisen op te stellen voor teeltondersteunende voorzieningen, omdat ook hier het LOTV veelal leidend is. In de regels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied is wel opgenomen dat het aanleggen van permanente teeltondersteunende voorzieningen mogelijk is middels een wijzigingsbevoegdheid. Als voorwaarde wordt gesteld dat de wijziging gepaard gaat met een aantoonbare en uitvoerbare fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van o.a. water.</p>
<p>Op pagina 152 van het rapport wordt genoemd het realiseren van "waterberging" ter compensatie van de toename van verhard oppervlak. Het Waterschap verzoekt "waterberging" te wijzigen in "waterretentie". Tevens wordt hier aangegeven dat dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren. Hier zit nog een stap voor, namelijk het infiltreren van hemelwater in het gebied waar het valt. Het Waterschap verzoekt de gemeente om dit toe te voegen.</p>	<p>Het MER zelf zal niet worden aangepast in dit stadium. Wel zal de gemeente rekening houden met de gemaakte opmerkingen bij het opstellen en uitvoeren van het bestemmingsplan buitengebied.</p>
<p>Op zowel pagina 153 als 188 staat de volgende zin: Onttrekking van grondwater is voor nieuwe locaties niet aan de orde, tenzij er een bestaande bron wordt 'ingeleverd'. Het Waterschap verzoekt de gemeente het tekstdeel 'tenzij er een bestaande bron wordt ingeleverd', te verwijderen uit de tekst.</p>	<p>Het MER zelf zal niet worden aangepast in dit stadium. Wel zal de gemeente rekening houden met de gemaakte opmerkingen bij het opstellen en uitvoeren van het bestemmingsplan buitengebied.</p>